

Waterfront-Zuid Harderwijk

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

21 december 2007 / rapportnummer 1383-126

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Harderwijk
Postbus 149
3840 AC HARDERWIJK

uw kenmerk
19649-u

uw brief
28 september 2006

ons kenmerk
1383-127/Br/eh

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Water-
front-Zuid Harderwijk en de aanvulling
daarop

doorkiesnummer
(030) 234 76 21

Utrecht,
21 december 2006

Geachte raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Waterfront-Zuid Harderwijk en de aanvulling daarop.

Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

ir. A. van der Velden
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Waterfront-Zuid Harderwijk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Waterfront-Zuid Harderwijk en de aanvulling daarop

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport Waterfront-Zuid Harderwijk en de aanvulling daarop,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Harderwijk door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

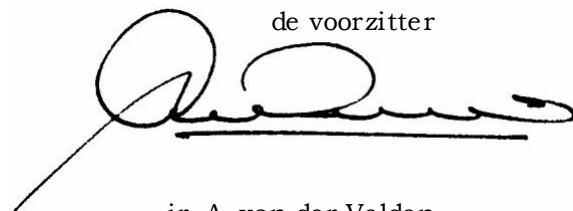
de werkgroep m.e.r.
Waterfront-Zuid Harderwijk,

de secretaris

ir. J.M. Bremmer

de voorzitter

ir. A. van der Velden

Utrecht, 21 december 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP.....	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel.....	2
2.2.1 Aanpak asbestverontreiniging.....	3
2.2.2 CKW-verontreiniging.....	4
2.2.3 Aanpak geluidhinder.....	5
2.2.4 Effecten van de jachthaven.....	6
2.2.5 Hoogwater veiligheid.....	6
2.2.6 Waterkwaliteit.....	7
2.3 Effecten van de leisure-activiteiten.....	7
3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN ...	9
3.1 Effecten op Natura-2000 gebied Veluwe randmeren.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 september 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in "Het contact" d.d. 28 september 2006
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gemeente Harderwijk wil overgaan tot herontwikkeling van de kuststrook. Deze herontwikkeling heeft de naam *Waterfront* en kent verschillende deelprojecten. De procedure voor het deelproject Waterfront-Noord is reeds ver gevorderd. Het deelproject *Waterfront-Zuid* voorziet in de herontwikkeling van het gebied tussen de binnenstad van Harderwijk, het Wolderwijd en de N302. Het voornemen is om in dit gebied woningen en een parkeergarage te bouwen en extra leisureactiviteiten te ontwikkelen. De bestaande jachthaven binnen het plangebied wordt verplaatst. De in het plangebied aanwezige bedrijvigheid verhuist uit het plangebied naar een nieuwe uitbreiding van het haven- en bedrijventerrein ten noorden van het plangebied. De ontwikkelingen zullen gefaseerd plaatsvinden over een periode van 15 tot 20 jaar.

Voor deze herziening wordt milieueffectrapportage (m.e.r.) toegepast, omdat de aanleg van een jachthaven m.e.r.-plichtig is. Daarnaast kunnen de beoogde leisure-activiteiten m.e.r.(beoordelings)plichtig blijken. Het project Waterfront-Zuid wordt uitgewerkt in twee bestemmingsplannen: Waterfront-Zuid *Waterstad* en Waterfront-Zuid *Boulevard*. De gemeenteraad van Harderwijk is bevoegd gezag. Het milieueffectrapport (MER) wordt bij beide procedures gebruikt als ondersteunend document¹.

Het MER is samen met het voorontwerp bestemmingsplan Waterstad ter inzage gelegd. Dit betreft een globaal bestemmingsplan met uitwerkingmogelijkheden. Alleen de nieuwe jachthaven wordt concreet bestemd. Het bestemmingsplan Boulevard is nog niet ter inzage gelegd.

Bij brief van 28 september 2006² heeft de gemeente Harderwijk de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 29 september 2006 ter inzage gelegd³. Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER, zoals vastgesteld op 19 februari 2004;
- op eventuele onjuistheden;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁵.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁶, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen en deze betrokken bij haar advisering.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is

---

¹ Het MER wordt nog gepresenteerd als MER/SMB. Inmiddels is op 29 september de SMB-richtlijn geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer. In de wet wordt niet gesproken over SMB respectievelijk m.e.r., maar over m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.) en m.e.r. voor besluiten (besluit-m.e.r.). Het milieueffectrapport in beide procedures wordt aangeduid als MER.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Wm, artikel 7.10

⁶ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluiten over de bestemmingsplannen.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Aanvulling

Tijdens de toetsing heeft op 24 oktober een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie, het bevoegde gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie (mede naar aanleiding van de inspraakreacties) kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen onvolledig is/geen juist beeld geeft. Naar aanleiding daarvan heeft het bevoegde gezag besloten om een aanvulling op het MER te maken⁷. Deze aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom is in dit advies inspraak over de aanvulling niet beschouwd. Dit advies bevat het oordeel over het MER inclusief de aanvulling.

- De Commissie adviseert de aanvulling bij de ontwerpplannen ter visie te leggen.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is**. Een **voorbehoud** wordt gemaakt voor de informatie over de cumulatieve effecten van de leisure-activiteiten. Deze informatie wordt wel op plan-MER niveau gegeven, maar kan niet dienen voor een besluit-MER.

Informatie op voldoende detailniveau ontbreekt met name over de (samenvallende) bezoekersstromen aan verschillende attracties en evenementen en de effecten daarvan ten aanzien van geluidsoverlast en verkeer en parkeren. In §2.3 wordt hier op ingegaan.

De Commissie merkt op dat informatie over de aanpak van geluidhinder en de bodemverontreiniging nu ook nog niet op hoog detailniveau gegeven kan worden. De aanvulling maakt echter duidelijk op wélk moment, wélke informatie geboden wordt en open staat voor inspraak. In §2.2 wordt hier op ingegaan.

2.2 Toelichting op het oordeel

De Commissie constateerde dat in het MER informatie ontbreekt over:

- de aanpak van de asbestverontreiniging;
- de invloed op de verspreiding van de CWK-verontreiniging;
- de aanpak van de geluidshinder;
- de effecten van de jachthaven;
- de effecten van de leisure-activiteiten.

---

⁷ Aanvulling Milieueffectrapport m.e.r. Waterfront-Zuid d.d. 23 november 2006

Ten aanzien van de aanpak van de asbestverontreiniging en de geluidshinder merkte de Commissie op dat er sprake is van uit te werken bestemmingsplannen en dat de ontwikkeling verspreid is over een lange periode, zodat diepgaande informatie over deze aspecten nu nog niet gegeven kan worden. De Commissie adviseerde voor deze aspecten duidelijk te maken hoe wordt gegarandeerd dat op het juiste moment goede informatie beschikbaar komt en hoe deze informatie kenbaar gemaakt wordt.

De Commissie adviseerde wel concreet in te gaan op de effecten van de jachthaven, aangezien de jachthaven nu concreet bestemd wordt.

Voor de leisure-activiteiten geldt dat indien de m.e.r.-drempel overschreden wordt, hiervoor bij de uitwerkingsplannen nog een besluit-MER opgesteld dient te worden. De effecten kunnen dan gedetailleerd beschreven worden. Als er echter voor de leisure-activiteiten geen MER meer opgesteld hoeft te worden, zouden de effecten in het onderhavige MER op voldoende detailniveau aan de orde moeten komen.

Tenslotte heeft de Commissie vragen gesteld over de informatie over hoogwaterveiligheid en de waterkwaliteit. Het betrof hier geen essentiële informatie. De gemeente heeft er echter voor gekozen in de aanvulling toch in te gaan op deze aspecten.

■ Voor verschillende milieuaspecten zal nog aanvullende informatie verzameld moeten worden ten behoeve van de uitwerkingsplannen van bestemmingsplan Waterstad en/of het bestemmingsplan Boulevard. Voor deze uitwerkingsplannen geldt, mede vanwege de procedure voor het bestendigen van het voorkeursrecht, een strakke planning. Het gevaar bestaat dat de strakke planning er toe leidt dat milieuaspecten onvoldoende onderzocht worden. De Commissie adviseert om de planning van de onderzoeken af te stemmen op de planning van de ruimtelijke procedures.

2.2.1

Aanpak asbestverontreiniging

Het MER

De verschillende documenten die in de procedure een rol spelen geven inconsistente informatie over de aanpak van de asbestverontreiniging. Het saneringsonderzoek⁸ bevat waardevolle informatie, maar dit is geen publiek document.

De Commissie heeft geadviseerd om in de aanvulling de samenvatting van het saneringsonderzoek te geven plus een beschrijving hoe en op welke momenten van deze informatie gebruikt gemaakt wordt.

Herschikken van asbestverontreinigde grond

Het saneringsonderzoek geeft aan dat het herschikken op de kop van het schiereiland is gepland. Blijkens de planning gebeurt dat pas in fase 7. Gezien dit tijdpad acht de Commissie het logisch dat er nu nog geen formeel kader is gecreëerd voor het herschikken. Wel heeft de Commissie geadviseerd om in de aanvulling aan te geven hoe men, gegeven de huidige kennis, verwacht dat formele kader te creëren en hierbij in te gaan op de mogelijkheid

---

⁸ Voorontwerp saneringsonderzoek bodemverontreiniging Waterfront Harderwijk d.d. 10 januari 2005

dat er gebruik gemaakt wordt van een raamsaneringsplan. Ook dient aangegeven te worden hoe en wanneer hierover informatie naar buiten gebracht wordt en hoe de informatie gekoppeld wordt aan de uitwerking van de bestemmingsplannen.

Kwaliteit van de toekomstige leeflaag ter plaatse van de asbestverontreiniging

Het MER stelt “uiteindelijk is een afweging gemaakt tussen de kosten voor sanering en ambities voor waterfront en is geconcludeerd dat de functiegerichte sanering volgens uitgangspunten van het bodembeleid een acceptabele situatie oplevert en de meest haalbare exploitatie”. Onduidelijk hierbij is waar deze afweging heeft plaatsgevonden. De Commissie adviseerde in een aanvulling in te gaan op:

- Wanneer en door wie is de afweging gemaakt?
- Is bij de afweging alleen gebruik gemaakt van de informatie uit het saneringsonderzoek of is daar nog aanvullende informatie bij betrokken? Indien er nog aanvullende informatie bij betrokken is, geef die dan ook in de aanvulling.

De aanvulling

De aanvulling geeft voldoende aan hoe de besluitvorming over de saneringsaanpak tot stand is gekomen. Ook is aangegeven hoe in de toekomst een uitwerking vormgegeven zal worden. Er wordt aangegeven dat de visie van het samenwerkingsverband tussen gemeente en marktpartijen een belangrijke rol zal spelen.

- De Commissie adviseert om bij de langdurige ontwikkelingen in Waterfront-Zuid steeds te toetsen aan de dan geldende wet- en regelgeving inzake het aanpakken en hergebruiken van verontreinigde grond.

2.2.2

CKW-verontreiniging

Het MER

In het saneringsonderzoek is aangegeven dat de planontwikkelingen invloed kunnen hebben op de chloorkoolwaterstoffen (CKW) verontreiniging (waarvan de bron zich buiten Waterfront-Zuid bevindt). Het MER stelt als voorwaarde dat de activiteiten niet mogen leiden tot extra verspreiding van de verontreiniging⁹. Gezien het globale karakter van de huidige planvorming is het niet mogelijk nu reeds concreet aan te geven welke maatregelen in welke fase van de plannen nodig zullen zijn. Wel is het nodig dat er duidelijkheid is hoe in een latere fase dit gedaan zal worden. De Commissie adviseerde in de aanvulling in te gaan op:

- in welke fase van de planontwikkeling er beïnvloeding te verwachten is;
- indien reeds bij de eerste fase (aanleg nieuwe jachthaven) effecten te verwachten zijn: geef concreet aan welke maatregelen getroffen zullen worden;
- indien pas in een latere fase effecten verwacht worden: geef aan op welke manier geborgd wordt dat de ontwikkeling geen invloed heeft op de ligging van de verontreiniging en leg hierbij een relatie met de uitwerkingsplannen.

---

⁹ Dit wordt ook opgemerkt in inspraakreactie nr. 2 van Rijkswaterstaat.

De aanvulling

De aanvulling geeft voldoende aan wanneer dit probleem gaat spelen en wie verantwoordelijk is voor de effecten die de ontwikkeling van Waterfront kan hebben op deze verontreiniging.

De aanvulling geeft aan dat de eerste 5 jaar na start van waterfront de marktpartijen garant staan voor de beheersing van de CKW-verontreiniging, in afwachting van de sanering. Het is echter niet ongebruikelijk dat de sanering van een dergelijke verontreiniging langer duurt dan 5 jaar (er moet eerst een grondsanering plaatsvinden en daarna nog een grondwatersanering). Daarom bestaat de kans dat het noodzakelijk is om ook na deze periode van 5 jaar de CKW-verontreiniging te beheersen. Omdat (blijkens de afspraken uit de aanvulling) de marktpartijen dan niet meer garant hoeven te staan, zal een andere partij dit op zich moeten nemen.

- De Commissie adviseert duidelijk te maken wie garant staat voor de beheersing van de CKW-verontreiniging na afloop van de termijn van 5 jaar en hier eventueel vast middelen voor te reserveren.

2.2.3

Aanpak geluidhinder

Het MER

Bouwen binnen de geluidzone van Lorentz

Er wordt woningbouw voorzien binnen de geluidzone van industrieterrein Lorentz. Een aantal woningen valt binnen de 55 dB(A) contour en kan mogelijk pas gerealiseerd worden middels een dove gevel. Voor de woningen binnen de zone met een geluidbelasting tussen de 50 en 55 dB(A) is een ontheffing van de voorkeursgrenswaarde nodig. Deze ontheffing is gebonden aan een aantal voorwaarden. In het MER (en in het bestemmingsplan) wordt niet ingegaan op deze voorwaarden en het is niet duidelijk of hieraan kan voldaan worden. De Commissie adviseerde in de aanvulling meer inzicht te bieden in een aantal aspecten die gerelateerd zijn aan het bouwen binnen de zone.

Mogelijke toekomstige aanpassing van de zone Lorentz

In het rapport 'Milieuhinder bedrijventerrein Lorentz op Waterfront-Zuid te Harderwijk' wordt geconcludeerd dat de geluidbelasting vanwege het industrieterrein hoog is en wordt aanbevolen om de geluidhinder vanuit Lorentz te beperken. Ook wordt gesteld dat het beperken van de geluidhinder juridische status dient te krijgen door binnen bestemmingsplannen de nieuwe kleinere zone voor Lorentz vast te leggen. Onduidelijk is of deze aanbeveling is overgenomen in het MER/voorontwerp bestemmingsplan. De Commissie adviseerde in een aanvulling te beschrijven of deze aanbeveling is overgenomen en zo nee, waarom niet? Hoe kan, binnen de lopende ruimtelijke procedures, de zone in de (nabije) toekomst weer gewijzigd worden?

Geluidbelasting wegverkeerslawaaï

De berekeningen wegverkeerslawaaï geven aan dat in grote delen van het plangebied de geluidbelasting vanwege wegverkeerslawaaï lager is dan 50 dB(A). Dat suggereert dat er een goede kwaliteit is en dat er geen ontheffingen nodig zouden zijn. De geluidniveaus zijn echter berekend op een rekenhoogte van 5 m. Door de afscherpende werking van de eerstelijnsbebouwing (die een hoogte van 20 m heeft) zal inderdaad op deze rekenhoogte van 5 m een laag geluidniveau berekend worden. Ter plaatse van de bovenste bouwlagen (die ook 20 m hoog zullen zijn) zal er echter minder invloed zijn van de afscher-

mende werking van de eerstelijnsbebouwing zodat hier mogelijk een geluidniveau zal optreden dat hoger is dan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A). Dat geldt zowel voor de N302 als voor de ontsluitingsweg van de parkeergarage.

De Commissie adviseerde in de aanvulling te beschrijven wanneer en in het kader van welke procedure de geluidbelasting op de feitelijke hoogte in beeld gebracht wordt en hoe worden de toekomstige bewoners van het gebied geïnformeerd worden.

Compenserende maatregelen nodig

Het voorontwerp bestemmingsplan geeft aan dat de hoge waarden voor verkeerslawaaï bij Waterfront gecompenseerd worden door elders geluidsreducerende maatregelen te versterken. Het is hier niet duidelijk waar en wanneer deze compensatie plaats zal vinden en of hiermee voldoende effect bereikt kan worden. Het geluidonderzoek biedt hierover geen duidelijkheid.

De Commissie adviseerde in de aanvulling aan te geven hoe en wanneer de concrete informatie over deze compensatie beschreven wordt, in relatie tot de uitwerkingsplannen.

De aanvulling

Ten aanzien van de geluidhinder vanwege het industrieterrein en het wegverkeer zijn de vragen beantwoord. Duidelijk wordt dat de uitwerking van het aspect geluid een belangrijk onderdeel is van de verdere uitwerkingsplannen. Vanuit diverse wettelijke procedures is er voldoende zekerheid is dat daarbij op enig moment de goede informatie aangeleverd zal worden.

2.2.4

Effecten van de jachthaven

Het MER

Hoewel de jachthaven het enige onderdeel van de voorgenomen activiteit is dat nu concreet bestemd wordt, wordt er in het MER nauwelijks aandacht besteed aan de (effecten van) de jachthaven. De nautische aspecten komen niet aan bod, terwijl in de richtlijnen expliciet is gevraagd naar vaartuibewegingen van en naar de jachthaven en in de vaargeul richting het aquaduct. Ook wordt de afhandeling van bilgewater en ander afval van de passanten in de jachthaven vergeten. De Commissie adviseerde om de richtlijnen ten aanzien van de jachthaven in een aanvulling alsnog uit te werken.

De aanvulling

In de aanvulling zijn de effecten van de jachthaven alsnog beschreven. De Commissie heeft zich afgevraagd of met deze informatie aangetoond wordt dat de nautische veiligheid gegarandeerd is. Belangrijk hiervoor is de in de richtlijnen gevraagde uitwerking van de vaarintensiteit op maatgevende momenten en op een topdag. Ook in de aanvulling is dit niet goed uitgewerkt. De Commissie verwacht hier echter geen problemen vanwege het ruimtelijk ontwerp van de jachthaven: de uitvaart is ruim genoeg en er is sprake van goede zichtlijnen. Daarom is hier geen sprake van een essentiële tekortkoming.

2.2.5

Hoogwater veiligheid

Het MER

In de richtlijnen is gevraagd om het veiligheidsniveau te bepalen van de nieuwe bebouwing. Hier wordt in het MER slechts kwalitatief aandacht aan besteed. Het overloopregime van het overloopterrein blijft onduidelijk. Het moge-

lijk aanbrengen van een kade met afsluitmiddelen rond Waterfront-Zuid wordt onvoldoende uitgewerkt. De Commissie adviseerde om op kwantitatieve wijze inzicht te verschaffen in de hoogwaterveiligheid. Op basis van waterstanden en opwaaiing door stormomstandigheden met overschrijdingsfrequentie kan het overloophniveau voor de woonlocaties en het overloophgebied worden bepaald.

De aanvulling

Hoewel er geen kwantificering is uitgevoerd, acht de Commissie de informatie voldoende.

2.2.6

Waterkwaliteit

Het MER

In het plangebied is veel ruimte voor open water gecreëerd. In het MER wordt onvoldoende duidelijk gemaakt hoe de waterverversing van de verschillende waterdelen plaats zal vinden. Het water van de Randmeren is zeer voedselrijk en bevat een hoog fosfaat- en nitraatgehalte. Hierdoor is in de zomerperiode door opwarming van het water de kans op algenbloei waaronder de zeer giftige blauwalgen mogelijk. Bij de beoordeling van de plannen is het beeld ontstaan dat de waterpartijen binnen de woonwijken in directe verbinding staan met het Randmeer, maar omdat deze waterpartijen dood lopen ontbreekt doorstroming en verversing.

De Commissie adviseerde te beschrijven hoe gezorgd wordt dat de waterkwaliteit wordt geborgd, vooral in relatie tot het open water bij de woningen. Wat zijn de verwachtingen over de waterkwaliteit binnen de woongebieden en welke maatregelen worden genomen om negatieve effecten, bijvoorbeeld algengroei, tegen te gaan? Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan verbindingen middels duikers (passieve doorstroming) en bemaling (actieve doorstroming).

De aanvulling

De informatie blijft beperkt en biedt weinig inzicht in de uiteindelijk te behalen waterkwaliteit. De gegeven oplossing, waarbij de doorstroming van het water gebaseerd wordt op de afvoer van hemelwater, biedt nauwelijks solas in de gevoelige periode voor opwarming en algengroei. Dit aspect verdient nog nadere aandacht bij de uitwerking van de (woningbouw)plannen.

- De Commissie adviseert in de verdere planuitwerking te onderzoeken op welke wijze voldoende doorstroming in het open water rond de woningen kan worden bereikt.

2.3

Effecten van de leisure-activiteiten

De plannen voor het Waterfront omvatten zowel woningbouw als uitbreiding van de leisure-voorzieningen. Het MER zou duidelijk moeten maken in hoeverre deze activiteiten samen kunnen gaan.

Het gaat dan met name om de cumulatie van effecten van de verschillende (bestaande en nieuwe) evenementen en attracties. De belangrijkste milieuaspecten die samenhangen met het bezoek aan de leisure-voorzieningen zijn geluidstraling vanuit de attracties, de eventuele (geluid)overlast van bezoekers aan attracties en evenementen, verkeersintensiteiten op de toevoerwegen (capaciteit, geluid en luchtkwaliteit) en gebruik van de parkeervoorzieningen in relatie tot de beschikbare capaciteit.

Voor het bepalen van de milieueffecten is niet het totaal jaarbezoek, maar de (cumulatieve) bezoekersaantallen op een maatgevende dag of een maatgevend moment van belang. Om de effecten te kunnen bepalen moet van alle bestaande en nieuwe activiteiten het maatgevende moment bepaald worden en gekeken worden naar de cumulatieve effecten van samenvallend maatgevend bezoek. Door de verschillende aard van de voorzieningen en de specifieke gebruikskennmerken is het waarschijnlijk dat er meerdere maatgevende dagen en momenten zijn. De keuze van de maatgevende dag en het maatgevend moment dient daarom expliciet te worden onderbouwd. Het gaat er om dat de keuze het meest representatieve beeld van de situatie geeft. Ook moet gekeken worden naar piekmomenten.

Cumulatie van de geluiduitstraling

In het MER is weliswaar aangegeven dat de geluidoverlast van de leisure-functies niet hoger mag zijn dan 50 dB(A) op de eerstelijnsbebouwing, maar dit suggereert dat de effecten van de leisure-voorzieningen individueel bekeken moeten/mogen worden. Vanuit de vergunningprocedures is dat wellicht het geval, maar vanuit MER-oogpunt is het echter wel noodzakelijk dat de cumulatieve geluidbelasting van de verschillende leisure-voorzieningen in beeld gebracht wordt.

Overlast en sociale veiligheid

Het MER gaat niet in op de indirecte hinder die de leisure-activiteiten kunnen hebben op de woonomgeving. De bezoekers kunnen voor geluidoverlast zorgen, zeker gedurende de avond- en nachturen. Ook zou aandacht besteed moeten worden aan de sociale veiligheid.

Verkeer als gevolg van de leisure-activiteiten

Het MER bevat veel informatie, waarbij wordt uitgegaan van het complete programma in Waterfront-Zuid plus de groei van het aantal bezoekers aan het Dolfinarium. Voor dit aspect is echter eveneens geen aandacht besteed aan dagen met topbezoek en maatgevend bezoek. Uitgegaan is van gemiddeld dagbezoek/ weekbezoek op basis van jaarcijfers. Ook is de vraag of wel rekening gehouden is met de maximale capaciteit van de voorzieningen.

Qua effecten op verkeersafwikkeling en parkeren schat de Commissie in dat de verkeersstromen passen bij de wegcapaciteit en de parkeercapaciteit. Ook vallen de bezoekmomenten van de verschillende onderdelen waarschijnlijk niet samen. Dit is echter niet onduidelijk aangetoond in het MER.

Uitwerking in verdere procedure

Bovengenoemde aspecten dienen onderzocht te worden in de verdere uitwerking van de plannen. Op grond van de nu gepresenteerde bezoekersaantallen is niet uitgesloten dat de uitwerkingsplannen besluit-m.e.r. plichtig zijn. De effecten kunnen dan aan de orde komen. Het onderhavige MER moet op deze onderdelen als plan-MER worden beschouwd.

Overigens leidt de Commissie uit de beschrijving van figuur 4.1 en tabel 4.2 in het MER af dat het merendeel van het leisure-programma plaatsvindt in het deelgebied Boulevard, dat blijkens figuur 2.8 overeenkomt met het bestemmingsplan Boulevard. In het deelgebied Boulevard worden ook de bestaande voorzieningen, zoals het strand, het dolfinarium (inclusief een eventuele uitbreiding), winkels en horeca bestemd.

Bovenstaande opmerkingen zouden dan niet opgaan voor het bestemmingsplan Waterstad. Volgens mondelinge informatie van de gemeente komt echter wel degelijk een substantieel deel van het leisure-programma in het bestemmingsplan Waterstad aan de orde.

- De Commissie adviseert goede aannamen omtrent de bezoekersaantallen van de verschillende bestaande en nieuwe attracties en evenementen te presenteren en op grond hiervan de cumulatieve effecten van de leisure-activiteiten en de effecten wat betreft verkeersafwikkeling en parkeren te bepalen. Deze kunnen openbaar gemaakt worden tijdens de procedure voor de uitwerkingsplannen voor bestemmingsplan Waterstad en/of het voorontwerpbestemmingsplan Boulevard.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Effecten op Natura-2000 gebied Veluwerandmeren

Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. In het MER staat dat het voornemen zal leiden tot licht negatieve effecten op een aantal soorten overwinterende watervogels, maar dat deze effecten niet significant zijn. Voor een onderbouwing van deze stelling dienen de door Bureau Waardenburg opgestelde Natuurtoets (februari 2005) én de Habitattoets¹⁰ (oktober 2006) te worden geraadpleegd. In deze documenten wordt aannemelijk gemaakt dat significante negatieve effecten zijn uit te sluiten. De Commissie wil wel enige aanbevelingen doen.

- De Veluwerandmeren vormen een complex ecosysteem waarbij driehoeksmossen en kranswieren bepalend zijn voor de waterkwaliteit en de staat van instandhouding van kwalificerende, deels nachttactieve, watervogels. Wijzigingen in het voornemen (met name vaarbewegingen, licht- en geluidsverstoring) kunnen via externe werking alsnog leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied en dienen wederom aan het afwegingskader Natuurbeschermingswet te worden getoetst;

- Nadelige effecten in aanlegperiode (licht, geluid, waterkwaliteit) zijn deels te voorkomen door uitvoering in de ecologisch minst kwetsbare periode. De quick scan Flora en faunawet geeft hiervoor een goede aanzet.

- In het MER wordt aangegeven dat maatregelen om de ecologische kwaliteit te verbeteren niet noodzakelijk zijn. Gezien de kwetsbaarheid van het gebied en de onzekerheidsmarge, eigen aan ecologische effectbeoordelingen, kunnen de in het mma genoemde suggesties om lichthinder tegen te gaan, worden beschouwd als maatregelen om de ecologische kwaliteit van het Natura 2000-gebied niet onnodig te verslechteren.

---

¹⁰ De in de Natuurtoets genoemde recreatieve vaargeul is komen te vervallen; in de Habitattoets (voortoets) worden de *resterende* effecten, met name voor kwalificerende watervogels, getoetst aan het afwegingskader van de Natuurbeschermingswet.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Waterfront-Zuid Harderwijk en de aanvulling daarop

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 september 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

gemeente harderwijk

Commissie voor de m.e.r.
t.a.v. mevrouw M. Bremmer
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

DATUM: **28 SEP. 2006**
ONS KENMERK: 19649-u
UW BRIEF VAN:
UW KENMERK:
ONDERWERP: m.e.r. Waterfront-Zuid

	Commissie voor de milieu-overstrapping
ingekomen :	29 SEP. 2006
nummer	
dossier	1383-817m83 5x
kopie naar :	Br eh

Geachte mevrouw Bremmer,

Hierbij bieden wij u het Milieurapport aan, dat in het kader van de SMB/m.e.r.-procedure is opgesteld voor het (voorontwerp-)bestemmingsplan Waterfront-Zuid. De richtlijnen en de startnotitie zijn reeds in uw bezit. In bijgaand document is aangegeven hoe en wanneer de betrokkenen hun zienswijze kunnen indienen.

Wij verzoeken u binnen 5 weken na sluiting van inspraaktermijn (10 november 2006) een advies uit te brengen. De ingebrachte zienswijzen zullen wij u zo spoedig mogelijk na 10 november doen toekomen, zodat u deze in uw advies kunt betrekken.

Burgemeester en wethouders van Harderwijk,

De burgemeester,

De secretaris,

W.J. Sanderse
100-burgemeester

AFDELING: Waterfront
BEHANDELD DOOR: R. Duzijn
DOORKIESNUMMER: 411141
BIJLAGEN: 2

Havendam 56
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
gemeente@harderwijk.nl
Telefoon (0341) 411 911
Telefax (0341) 425 895
Bank 28.50.03.313

BIJLAGE 2

Kennisgeving van het milieueffectrapport in "Het Kontakt" d.d. 28 september 2006

OFFICIËLE PUBLICATIES

Inspraak bestemmingsplan Waterfront-Zuid Waterstad

De gemeente is voornemens het bestemmingsplan Waterfront-Zuid Waterstad in procedure te brengen. Het bestemmingsplan bevat het planologische kader voor de opwaardering van het gebied nabij de Binnenstad. Het bestemmingsplan maakt de transformatie mogelijk van het industrieterrein Haven naar een hoogwaardige woonlocatie. Verder heeft het plan betrekking op het herstel van de historische verbinding tussen Harderwijk en het water en het creëren van een aantrekkelijke, levendige Boulevard. Het plangebied omvat het industrieterrein Haven ten zuiden van de N302, jachthaven De Knar en een deel van het Wolderwijd. Het bestemmingsplan wordt als volgt begrensd: aan de noordoostzijde door de N302, aan de zuidwestzijde door het Doffinarium en de Binnenstad, aan de noordzijde door het Wolderwijd en aan de zuidzijde door de Burgemeester De Meesterstraat.

In het kader van de inspraakprocedure ligt het voorontwerp-bestemmingsplan met ingang van 29 september gedurende zes weken ter inzage in de Stadswinkel in het stadhuis. Tijdens bovengenoemde termijn kunnen ingezetenen en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen schriftelijk zienswijzen indienen (adresseren aan burgemeester en wethouders). Desgewenst kan ook worden volstaan met een mondelinge zienswijze. Daartoe kan contact worden opgenomen met het projectbureau Waterfront, tel. 411141.

Milieurapport SMB/m.e.r. Waterfront-Zuid

Met ingang van 29 september wordt het Milieurapport Waterfront-Zuid in de inspraak gebracht. Dit rapport is

opgesteld in het kader van de procedures Strategische Milieubeoordeling (SMB) en milieueffectrapportage (m.e.r.). Het doel van deze procedures is om - tussen alle andere belangen - het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij de besluitvorming. In dit geval is het Milieurapport opgesteld als ondersteunend rapport bij het voorontwerpbestemmingsplan Waterfront-Zuid Waterstad.

De m.e.r.-procedure is op 2 oktober 2003 gestart met het vrijgeven voor inspraak van de Startnotitie Waterfront-Zuid. In deze Startnotitie is de wijze beschreven waarop het milieubelang een plaats krijgt bij het opstellen van het bestemmingsplan Waterfront-Zuid Waterstad.

Op basis van de inspraakreacties en het advies van de onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. heeft de gemeenteraad op 19 februari 2004 Richtlijnen vastgesteld waaraan het Milieurapport moet voldoen.

Het Milieurapport is nu, tegelijkertijd met het voorontwerpbestemmingsplan, afgerond. Beide documenten worden gelijktijdig in de inspraak gebracht. Hiermee krijgt u inzicht in de wijze waarop in het bestemmingsplan is omgegaan met de resultaten uit het Milieurapport.

Het Milieurapport en de overige daarop betrekking hebbende stukken (waaronder de eerder door de gemeenteraad vastgestelde richtlijnen omtrent de inhoud van het Milieueffectrapport) liggen met ingang van 29 september 2006 gedurende zes weken (tot en met 10 november 2006) voor iedereen ter inzage in de Stadswinkel in het stadhuis, desgevraagd ook gedurende drie aaneengesloten uren buiten de werkuren.

Gedurende de inzagetermijn kan iedereen zijn zienswijze ten aanzien van het Milieueffectrapport, naar keuze schriftelijk of mondeling, kenbaar maken aan de gemeenteraad. Desgewenst kan ook worden volstaan met een mondelinge zienswijze. Daartoe kan contact worden opgenomen met de afd. Milieu, tel. 411253, ook voor nadere informatie over deze zaak.

De zienswijzen kunnen slechts betrekking hebben op het (mede gelet op de eerder vastgestelde richtlijnen inzake de inhoud van het Milieueffectrapport) niet voldoen van het Milieueffectrapport aan de bij of krachtens de artikelen 7.10 en 7.11 van de Wet milieubeheer gestelde eisen/regels, dan wel op onjuistheden die het Milieueffectrapport zou bevatten.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van Harderwijk

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Harderwijk

Besluit: Vaststelling bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.3, C10.1/D10.1

Activiteit: Het project Waterfront-Zuid voorziet in de herontwikkeling van het gebied tussen de binnenstad van Harderwijk, het Wolderwijd en de N302. Het voornemen is om in dit gebied woningen en een parkeergarage te bouwen en extra leisure-activiteiten te ontwikkelen. De bestaande jachthaven binnen het plangebied wordt verplaatst.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 1 oktober 2003

richtlijnenadvies uitgebracht: 8 december 2003

richtlijnen vastgesteld: 19 februari 2004

kennisgeving MER: 28 september 2006

toetsingsadvies uitgebracht: 21 december 2006

Bijzonderheden:

Het project Waterfront-Zuid wordt uitgewerkt in twee bestemmingsplannen: Waterfront-Zuid *Waterstad* en Waterfront-Zuid *Boulevard*. Het MER is samen met het voorontwerp bestemmingsplan Waterstad ter inzage gelegd. Dit betreft een globaal bestemmingsplan met uitwerkingsmogelijkheden. Alleen de nieuwe jachthaven wordt concreet bestemd. Het bestemmingsplan Boulevard is nog niet ter inzage gelegd.

Tijdens de toetsing heeft de Commissie aangegeven dat in het MER informatie ontbreekt over:

- de aanpak van de asbestverontreiniging;
- de invloed op de verspreiding van de CWK-verontreiniging;
- de aanpak van de geluidshinder;
- de effecten van de jachthaven;
- de effecten van de leisure-activiteiten.

Naar aanleiding daarvan heeft het bevoegde gezag besloten om een aanvulling op het MER te maken. Met uitzondering van de effecten van de leisure-activiteiten worden deze aspecten in de aanvulling voldoende uitgewerkt.

De Commissie is derhalve van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is. Een voorbehoud wordt gemaakt voor informatie over de cumulatieve effecten van de leisure-activiteiten.

Informatie op voldoende detailniveau ontbreekt met name over de (samenvallende) bezoekersstromen aan verschillende attracties en evenementen en de effecten daarvan ten aanzien van geluidsoverlast en verkeer en parkeren. De Commissie adviseert goede aannamen omtrent de bezoekersaantallen aan de verschillende bestaande en nieuwe attracties en evenementen te presenteren en op grond hiervan de cumulatieve effecten van de leisure-activiteiten en de

effecten wat betreft verkeersafwikkeling en parkeren te bepalen. Deze kunnen openbaar gemaakt worden tijdens de procedure voor de uitwerkingsplannen voor bestemmingsplan Waterstad en/of het voorontwerpbestemmingsplan Boulevard.

De Commissie merkt op dat informatie over de aanpak van geluidhinder en de bodemverontreiniging nu ook nog niet op hoog detailniveau gegeven kan worden. De aanvulling maakt echter duidelijk op wélk moment, wélke informatie geboden wordt en open staat voor inspraak.

Het advies geeft nog enkele aanbevelingen ten aanzien van de effecten op het Natura-2000 gebied Veluwerandmeren

Samenstelling van de werkgroep:

ir. C. van der Giessen
dr.ir. J.C. Sinke (richtlijnen)
ir. K.A.A. van der Spek
ir. A. van der Velden (voorzitter)
ing. R.L. Vogel
drs. F. Wijnants (toetsing)

Secretaris van de werkgroep:

ir. H.G. de Brabander (richtlijnen)
Ir. J.M. Bremmer (toetsing)

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum reactie	van persoon of instantie	plaats
1.	20061109	LBP Lichtveld Buis & Partners	Nieuwegein
2.	20061107	Rijkswaterstaat	Lelystad
3.	20061013	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodem- onderzoek	Amersfoort

Alle bovengenoemde inspraakreacties zijn ontvangen door het bevoegd gezag dat ze op de navolgende datum aan de Commissie ter beschikking heeft gesteld:

nrs. 1 t/3 op 28 november 2006

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Waterfront-Zuid Harderwijk en de aanvulling daarop

De gemeente Harderwijk wil de kuststrook herontwikkelen. Deze herontwikkeling heeft de naam *Waterfront* en kent verschillende deelprojecten. De procedure voor het deelproject Waterfront-Noord is reeds ver gevorderd. Het deelproject *Waterfront-zuid* gaat over het gebied tussen de binnenstad van Harderwijk, het Wolderwijd en de N302. Hier worden woningen en een parkeergarage gebouwd en extra leisure-activiteiten ontwikkeld. De bestaande jachthaven binnen het plangebied wordt verplaatst. De in het plangebied aanwezige bedrijvigheid verhuist uit het plangebied naar een nieuwe uitbreiding van het haven- en bedrijventerrein ten noorden van het plangebied. De ontwikkelingen zullen gefaseerd plaatsvinden over een periode van 15 tot 20 jaar. Het project Waterfront-zuid wordt uitgewerkt in twee bestemmingsplannen: Waterfront-Zuid *Waterstad* en Waterfront-Zuid *Boulevard*. De gemeenteraad van Harderwijk moet hierover een besluit nemen. Het MER wordt bij beide procedures gebruikt als ondersteunend document.

ISBN-10: 90-421-1952-7

ISBN-13: 978-90-421-1952-9